

Podpisani se dopisi ne tiskaju. Prispisane se pisma tiskaju po 5 svaki svaki redak. Oglaš od 8 redaka stoji 60 m., za svaki redak više 5 m.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se lija političkom naputnicom (na svego postalo) na administraciju „Naša Sloga“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno osnažiti.

Komu list nedodje na vrijeme, ako to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje su ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a osloga sve pokrvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na celom arku.

Dopisi se vraćaju ako se i notiskaju.

Nobiljgovani listovi se neprimaju. Predpina po poštarinom stoji 5 for., za seljaka 3 for. na godinu. Razmjerno for. 3/4, i 1 za polgodine. Izvan carovino više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 1.

Pouzdanica.

Odbor političkoga društva „Edinost“ zaključio je jednoglasno u svojoj sjednici dne 1. maja t. g., da se izreče državnomu i zemaljskomu zastupniku g. profesoru Vjekoslavu Spinčiću neograničenu pouzdanicu i najskreniju zahvalu radi njegovog neobičnog i neumornog djelovanja na korist hrvatsko-slovenskoga naroda, napose pako radi toga, što je u državnom saboru postupao strogo po zaključku zadnje glavne skupštine političkoga društva „Edinost“.

U Trstu, dne 3. maja 1892.

Predsjedništvo političkoga društva „Edinost“:

Maks Cotić, Matko Mandić, tajnik, prodajnik.

Interpelacija o Spinčićevu otpustu.

zastupnika Eima i drugova, podnešena u sjednici carevinskoga vijeća od 26 pr. mj. na ministra bogostvorja i nastave, glasi: „Pravo, da svi državljani mogu slobodno izraziti svoje mišljenje, zasjameću je 1. odjelkom članka XIII. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra god. 1867. D. Z. L. br. 42. Taj odjelak glasi: „Svaki građanin ima pravo slobodno izraziti svoje mišljenje riješju, pismom, silkom, ili zornom predobom, unutar zakoniht granicah.“

Prošireno pravo članova carevinskoga vijeća, da mogu očitovati svoje političko mišljenje za trajanja njihova mandata, naročito se opredjeljuje §. 16. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra god. 1867. o pravih zastupnika na carevinskom vijeću, koji je reispiran iz zakona od 3. oktobra godine 1861. D. Z. L. broj 98 i koji glasi: „Članovi se carevinskoga vijeća nemogu nikada radi glasanja u vršionju svojega znanja pozvati na odgovornost, a sbog izjava izučenih u tom zvanju, može ih pozvati na odgovornost samo kuća, kojoj pripadaju. Nijedan se član carevinskoga vijeća nesmije upeti, ili sudbono progogniti, dok traje zasjedanje, sbog kojega kažnjivoga čina, izuzavši slučaj, ako je bio zatečen pri činu.“

Na prvom mjestu spomenuti članak zajamčuju svakomu državljaninu, bez razlike na njegov položaj, pravo, da može slobodno izražavati svoje mišljenje unutar zakoniht granicah; drugi članak ustanovljuje osim toga za članove zastupničke kuće pravo potpunoga bezimnog imuniteta prema oblastim. Kada je zakonodavac osigurao neograničenu nepovriedivost članovom zastupničko kuće, bili oni kojega mu drago zvanja, vodila ga je nakana, da ih zaštiti proti samovolji i progognetru predpostavljene oblasti i sudova sbog njihova političkoga držanja. Ta je sigurnost neobobno potrebna, ima li se pravo mišljenje zastupnika i birača, koje oni zastupaju, neizkrivljeno izraziti; ova je sastavni dio slobode govora i prvi uvjet zdravoga parlamentarizma.

Iz navedenoga se teketa §. 16. zakona o pravu zastupnika na carevinskom vijeću jasno razabire, da se imunitet, koji je zajamčen ustanovom toga paragrafa, proteže na sve vrijeme, dok traje mandat, dakle na šest godina. Da se naime onemogućiti svaki neoporuzivost, naročito se iziže, da se za vrijeme, dok traje zasjedanje, zastupnik ne može niti zatvoriti, niti progogniti. Pošto pako po zapisniku, koji se vodi u zastupničkoj kući, „zasjedanje“ isto znači, što i

zakonodavno razdobje, tim je dovoljno dokazano, da nepovriedivost vriedi prema oblasti ne samo dok je na okupu carevinsko vijeće, nego i međuvrijeme, dakle od dana izbora do dana raspusta carevinskoga vijeća, to da se prema tomu ne može zastupnik sbog nijkakva čina za sve to vrijeme, bax dozvole kuće, progogniti, ili pače kazniti, bilo sudbenim, bilo disciplinarnim postupkom.

Usljed tih jasnih zakoniht ustanova vidi se, da je naredba gospodina ministra nastave od 7. marča t. g., izdana na temelju odluke zemaljskoga školskoga vijeća u Gorici od 6. decembra 1891., kojom je sa službe svrgnut zastupnik na carevinskom vijeću za izvanjske obćine Pazin, Volosko itd.. Vjekoslav Spinčić, o. i kr. profesor ženskoga učiteljišta u Gorici — okantantna povrieda članka XIII. državnih temeljnih zakona o pravih državljana i §. 10 državnih temeljnih zakona o pravih narodnih zastupnika; to je bezpravna, protuzakonita kazna, nadahnutu stranačkim duhom; to je čin neoznanovoga političkoga progognstva, koji se mora najodriešitje odsuditi u interesu slobode mišljenja narodnih zastupnika, i plod samolje proti zastupniku izvjestnoga političkoga smjera.

Premda mjesta iz navedenih zakona dovoljno dokazuju, kako je taj postupak protuzakonit, ipak treba za taj predmet, koji je znamenit za sve stranke to visoke kuće, iznijeti još poseban dokaz, da se tu radi o samovoljnom postupku oblasti, koji se ničim neda opravdati, a što ga je ministar nastave odobrio, to treba žaliti iz dubljine srca.

Budi prije svega konstatovano, da školske oblasti nisu bile niti ovlaštene povesti disciplinarnu izragu proti zastupniku i profesor Spinčiću: proti profesoru ne, jer nije u smislu naredbe g. ministra za bogostvorje i nastavu — niti podučavao, nego je bio po njem oslobodjen, a isto tako se nigdje nije tvrdilo, da je nešto skrivio u svojem zvanju kao glavni učitelj na c. kr. ženskom učiteljištu u Gorici; proti zastupniku ne, jer na početku spomenuti §. 16. temeljnoga zakona o pravica narodnih zastupnika zabranjuje, da se progogni zastupnik, dok traje zasjedanje, sbog kažnjivog čina; zadnja alineja pače toga paragrafa ovlaštuje zastupničku kuću, ako bi koja oblast grubo povriedila zastupnički imunitet, to povola progognetvo bez odobrenja kuće, da se na njon zahtjev mora dokinuti izragu, koja je povadena proti zastupniku.

Pridrżajemo si, da predložimo takovu, zakonom dozvoljenu izjavu mišljenja visoke kuće o toj stvari, koja se jednako tiče svih stranaka. Zakon o zastupničkoj nepovriedivosti štiti proti progognetru oblasti pače i krivca, koji je počinio kažnjivo djelo. Niti prema takovomu se nesmije povriediti imunitet. Ako je vođ pod tim uvjetom zloporaba postojećih temeljnih zakona prekršaj proti legalitetu, kako se tek ima nazvati povrieda imuniteta onoga zastupnika, koji nije ništa skrivio?

Obtužba, za pravo denuncijacija i odsuda školke oblasti proti zastupniku Spinčiću, temelji se na dvih činjenicah: prvo, što je kao govornik istarskih Hrvata prigodom hrvatske zemaljske izložbe u Zagrebu izrazio želju, da se Hrvati sjedine pod hababurčkim žezlom; drugo, što je u vanjskih kotarih, u Poreču, Pulli itd., sa obćih izbora u carevinsko vijeće mjeseca srbarsa i marča 1891., kao što i pri naknadnom izboru mjeseca oktobra prošle godine radio za izbor slavenskih izbornika.

U jednom se jo i u drugom slučaju zastupnik Spinčić posluzio lih pravom, koje pripada svakomu državljaninu, dakle i profesoru; kao političar je zauzeo stanovite, što ga s njim dielo stotine hiljada hrvatskoga naroda i njegovi zastupnici, te izrazio zahtjev, što su ga tuždili mnogi zastupnici svih zemalja, u kojih obitava hrvatski narod, sa tradicijalnom oda-

nošću prama monarkiji i dinastiji. Taj se zahtjev može smatrati stranačkim, ali se nikako nemože žigosati kao težnja upravljena proti državi; jer taj se zahtjev osniva na uzakoniht pravih, ugovorih, izjavah, bulah, adresah itd. Ako je kažuju tim želja, da se ostvari taj zahtjev, onda je, kao što i profesor Spinčić, isto tako kažuju namjestnik Njegovog Veličanstva osara i kralja u kraljevini Hrvatskoj, ban, koji izražava jedinstvo hrvatskoga naroda unutar te monarkije u svojem naslovu i nagovoru. Ako je dakle zastupnik Spinčić riješima izrazio vođ davno i vrude njegovanu želju hrvatskoga naroda, kojomu je on zastupnikom u toj visokoj kući, tada je vršio lih pravo, po kojom može slobodno izraziti svoje mišljenje, a to pravo pripada i pismu i svakomu građaninu to državo. Što se jo poslužio tim pravom, to mu se nemože smatrati za prekršaj tako dugo, dok se zakonito neograniči to pravo za državne činovnika i profesora. To do sada nije uvedeno i sbog toga se nemože kod profesora smatrati krivnjom, što drugi smatraju za svoje nepovriedivo pravo.

U toj jo točki obtužba dakle neoznovana, bezpravna i beztemeljna, protuzakonita, a sama su protuzakonite takodjer i posljedice osude, koja se osniva na takovoj obtužbi.

Isto je tako klimava i netemeljita druga točka, koja se odnosi na to, što jo zastupnik profesor Spinčić sudjelovao kod žudjih dvaju izbora u carevinsko vijeće u zapadnih ladanjskih kotarih. Obće je i neporecivo pravo, raditi pri izborih za pobjodu vlastite stranke.

Više, nego li tu djelatnost, nije školska uprava kadra spodičnuti zastupniku Spinčiću.

Da je vodio agitaciju, te se upustio u rad, koji je prekršio zakonom dozvoljenu djelatnost, ili koji se nabi mogao dovesti u sklad sa zvanjem o. k. činovnika, zemaljskoga školskoga vijeća, koje nije ni malo prijateljski naklone zastupniku Spinčiću, zaista nabi bilo propustilo, a da o tom nezvisti ministarstvo nastave u svojem dopisu. Za to međjutim nije bilo nikakova razloga, oza sav trud, koji je uložan za to, da bi se takov pronašlo. Iztražnomu je sudcu naimo u Rovinju povjerenom, da povede izragu o djelovanju i radu zastupnika Spinčića prigodom spomenutih izbora u carevinsko vijeće.

Uprkos rovnomu iztraživanju, nije se mogao pronaći ni najmanji kažnjivi čin, a namjestnik vitez Rinaldini nije mogao u obtužnici, što ju je podpisao i upravio na ministarstvo nastave, ništa drugoga navesti proti spomenutomu zastupniku, vođ to, da jo njegova djelatnost smjeralna na to, da se sve učini, kako bi bili izabrani lih Hrvati za izbornike i da je on „pri tom preuzeo ulogu vođe“. Ta jo zadnja tvrdnja u toliko istinita, što jo zastupnik Spinčić svojim uplivom mirio i ublaživao množstvo slavenskih birača, koji su bili ogorđeni sbog nesilnoga postupka vladinih i autononiht oblasti i tako odklonio izgrede, koji bi inače imali nedoglednih posljedica. Htjeo je to stvarno dokazati, nu školeka je uprava, niti neslušavši okrivljene stranke, svrgnula sa službe zastupnika Spinčića.

Kako je nepravodna ta kazna, još se dade bolje razabrati, ako se u obzir uzme „curriculum vitan“ toga muža, muža, koji je petnaest godina odano i rovno djelovao u državnoj službi, a onda na najzalostniji i najgorđi nađin, kao žrtva spletkenja jedne stranke, od koje jo omražen kao vjoran prištaha hababurčke monarkije, jednostavno postavijen pred vrata.

Poldrug je desetak godina službovao u školah svojega zaviđaja. Nikada mu nije podieljen ukor, vođ u obilnoj ga je mjeri zapalo priznanje i pohvala. Toliko jo bilo povjerenje prama njegovu znanju, te jo imenovan conсорom školskih knjiga, članom

i podpredsjednikom izpitnoga povjerenstva, a napokon je promaknut za školskoga nadzornika. Kao takav vršio je službe, što su ih prije njega obavljala trojica nadzornika, on sam samcat. U tom je svojstvu bio ljubimac učiteljstva i jedne i druge narodnosti, jer, istina, bio je strog, ali i pravedan do skrajnosti. Blagopokojni pristolonasljednik, nadvojvoda Rudolf, poštasio je radnom za svoje monumentalno djelo „Austro-ugarska monarkija u riječima i slikama“. Odgojitelj mladeži, učitelj takvih preduvjeta, zaista nije zaslužio takovoga uzdranja, bez razloga i krivnje, za podržtovni svoj rad, u kojom ai je dobavio malo ne smrtne holosti!

Ali zastupnik Spinčić ima jednu pogriješku: On stoji na slavenskoj i hababurčkoj straži u Primorju, a to jo zlobin. Za vrijeme, dok je on bio školski nadzornik, nisu rabljeni u školah zemljovidi, na kojih jo Istra prikrljušana kraljevini Italiji; sbog toga su ga postupka mnogo zamrzili, a sada mora gubitkom svojega službovoga, materijalnoga i društvenoga položaja platiti svoju privrženost prama monarkiji i vladalačkomu domu i svoju muževnu erčanost, po kojoj jo ostao vjoran svojemu mišljenju.

Taj dogodjaj međjutim imado takodjer svoju narodno-političku i moralnu stranu. Uzsmireno jo i uzrađano slavensko pučanstvo u Primorju sbog vladinoga neprijateljskoga držanja, proti kojomu zaluda moli zaštitu kod visokoga ministarstva. Značilo bi, da se hoće do skrajnosti razpizirati u ogorđenost i urađjanost, ako bi ta kazna zastupnika Spinčića ostala nepromijenjivom činjenicom. Nu to bi moralo demoralizovati politički značaj i poštene mišljenje činovnika, koji stoje u državnoj službi, te ozvoljiti poštenu živjal monarkije u ogorženih krajevih. Napokon bi se uzdrmao svaki smisao za pravo, ako bi vrhovni čuvari zakona i pravednosti na svoju ruku i samovoljno mimolazili pravo i zakon.

Sbog spomenutih navoda upravljaju podpisani na njegovu preuzvišenost, gosp. ministra za bogostvorje i nastavu, upit:

1. Je li gospodin ministar, obzirom na netemeljitost izrage, povedeno proti zastupniku Spinčiću u obzirom na njegov posuvmšniji neupajih, voljan dokinuti njega svrgnutu sa službe, te ga opet namjestiti u njegovo zvanje i dohodke, eventualno izreći jednostavnu suspenziju, pa odrediti, da se nepristano izpitaju svi spisi, dogodjaji i okolnosti?

2. Opiro li se g. ministar takovomu postupku, kako može kaznu državnoga činovnika, koju je sam odobrio, koja mora kod svih činovnika, namjestonih u državnoj službi, ako izrase svoje narodno i političko mišljenje, uzbuditi i zbilja uzbuduju čuvtvo neogravnosti i bojazan za njihov obstanak, a kod sunarodnjaku kažnjonikoviht najdublje ogorđenosti — knko ju može u sklad dovesti sa pravima, što ih zajamčuju državni temeljni zakoni o slobodnom izražavanju mišljenja u obće, i o nepovriedivosti zastupnika napose?

U Beču, dne 26. aprila 1892.

Eim, Tliser, Doležal, Spindler, Tekly, dr. Brzard, dr. Vrašaty, dr. Pacak, dr. Herold, dr. Blazek, Formány, Vesely, Krumhubl, Dr. Engel, Selchert, Kaftan, dr. Gregores, dr. Šil, Schwarz, dr. Slavik, Wohanka, Gestmir Lang, dr. Masaryk, dr. Lang, Mixa, dr. Grégr, dr. Laginja, dr. K. Amár, Hájek, dr. Dyk.

Interpelacija

zastupnika Klaića, Naborgoja i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogostvorje i nastavu.

Odpje gospodina ministra nastave od 7. marča t. g., kojim bijaše određen otpust zastupnika na carevinskom vijeću

V. i. k. o. s. l. a. v. a Spindića iz službe o. k. r. profesora na ženskom učiteljskom u Gorici izavazao je duboko uznemirajuće no- saimo hrvatskoga i slovenskoga pučanstva, nego i svih političkih krugova, bez razli- ke narodnosti i stranaka.

Pošto je zastupnik Spindić — u koliko proislaži iz obrazloženja razsude — kod prošlogodišnjeg iz- ložbe u Zagrebu dao samo izrazu želji, da se svi Hrvati pod habuškom dinastijom ujedine; pošto se je nadalje njegova dje- latnost za posljednjih izbora za carevinske viće u Istri omeđala na ono, što se je uvjek u svih ustavnih država smatralo kao naravno pravo zastupnika, dani se temeljitom zabrinutost, da se je postupkom proti rečenomu zastupniku povri- dilo pravo, zajedno temeljnim državnim zakonim svim državljanim, slobod- noga izražavanja mišli, i pravo nepovri- divosti pripadajuće zastupnikom.

Obzirom na to postavljaju podpi- sani upit:

„Kako može gospodin ministar na- stave opravdati postupak proti zastupniku Spindiću?“

Beč, 29. aprila 1892.

Klašč, Nabergoj, Šuklja, Leonhard, Hoh- wart, Wenger, Šupuk, Radimsky, Klent, Globočnik, Bipaull, Pfeifer, A. Coronič, dr. Ebenhoch, Rogl, Rammer, dr. Czernin, dr. Ferjančić, K. Schwarzenberg, Zurkan, Zo- hetmayr, I. Schwarzenberg, Fabjan, Sylva- Tarouca, Plass, Povše, Robič, dr. Gregorič, Perič, Borčić, dr. Kathrein, Kušar, Belcredi, Hagenhofer, Kaltenegger, dr. Rapp, Pálffy, Klun.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VII. saborska sjednica dno 31./3.

(Nastavak.)

Nakon kratke stanke izvaji predsjednik, da otvara opet raspravu.

Zastupnik Amoro so reče, da je hotio zastupnik Babudor „dobrohotno“ iz- pričati vladu, što je pronosila zemaljske školske viće u Trstu, na tim je učinio vrlo slabu uslugu cesarskoj vladi, koja nije smjela pronesi rečenoga vića, da ugodi nadzornikom A. B. C. . . , koji su slabo stajali u Poreču. Ovdje imade i drugih činovnika, koji nestoje baš lošije, nego li drugdje. U ostalom nadzornike nije nitko silio, da mole za ovo mjesto, već su to učinili svojevrijedno, da poboljšaju svoje stanje. Birokracija da je napovedila rat zemaljskim školskim vićem u Gurickoj i Istri držaji, da nemože nitko ništa dobra izvesti, ako ne ona sama. Poduzelo se je sve, da se promene školske viće iz P o r e č a u Trst. Zatim čita veoma obširnu „notu“ namjestnika Pina, kao odgovor na „notu“ zemaljskoga odbora od godine 1875., kojom se je razložilo zašto neudjeluju zemaljski prijednici sjednicam re- čenoga vića.

Zatim nastavi, kako se Talijanom na- naša nepravda tim, što neimaju svojih nad- zornika; kako imadu Talijani sposobnih mužova za mjesta nadzornika, ali te valja potkriti puk namjestiti. Predložena reso- lucija, da odgovara pravednim željam Ta- lijana, ali druga jezina točka može biti prihvaćena samo kao preporuka, jer mi nemožemo u tom nikomu dieliti zapoviedi.

Zastupnik Babudor reče, da mu je veoma žao, što se je zastupnik Amoro so spetakao nad onim, što je on jučer samo „d o b r o h o t n o“ spomenuo. Predgovor- nik da ga je hotio ubosti tim, što mu je predbacio skoro robeško ponašanje napram vladi. On se ponosi sa priznanjem vlade, nu on je govorio jučer iz poklene namjere.

Zastupnik Fragiaco mo odgovara vladinomu zastupniku, da bijaše pred no- liko godina imenovan školskim nadzor- nikom za Kopar, Izolu i Piran g. O r b a n i c h, koji bijaše posve na svojom mjestu. Nu ovaj bijaše na jednom odatranju i zamjenjen sa jednim Slavenom (K o z u l l i) kao da bi se vlada bojala Talijana.

Zastupnik Amoro so izpričava se, da nije hotio uvrediti poštovanoga Ba- budera, koji ušiva kao ravnatelj gimna- zije i kao zemaljski zastupnik štovanje pokrajine i sabora. (Tako je! na klupah većine) a kao činovnik ušiva sklonost ce- sarske vlade, što mu opet služi na čast. (Odobranje na klupah većine).

Zastupnik Mandić reče: Vieoki sabore! Želim duboko gosp. predsjednika, što nije u stanju uvesti rad na galeriji i ukrotiti ono obćinstvo, koje

se ponaša onako prostaki i divljački. Dr- žim, da takovo ponašanje našega obćinstva, gošpodo od većine, nesluži na čast vama ni ovom visokomu tjelu, a pogotovo naj- manje gošp. predsjedniku, koji se uz sve to drži pasivnim.

Poštovani zastupnik Fragiaco mo predbacio nam je netom, da nas cesarska vlada podupire i da se s nami maže, te da ćemo to i sami priznati ako smo pra- vedni i pošteni. Ja mu na tu neistinitu inelinaaciju odvrćam ovim odlučno, da je govorio hotimice neistinu. Ni smo pra- vedni i pošteni bar koliko i vi, ali nas nećete ničim prikriti, da laž priznamo isti- nom, da potvrdimo ono, što je malo prije častni Fragiaco mo ustvrdio.

Ja tvrdim nasuprot, gospodo moja, da ste vi od većine ljubimci i odabranci ce- sarske vlade u Primorju, da ste njoj posve blizu, da ona bez vas i vi bez nje ništa nepoduzmete proti Hrvatim i Slovenom ovih pokrajina, ako se prije nedogovorilo i složite. Vi objiate pragove namjestništva u Trstu, kadgod ste u neprilici, pak tamo ružete proti nam i snujete spletke na pro- našega naroda. Nadelnik vlade u Primorju vezan je uzkim vezom prijateljstva a vami, dočim je proti većini pučanstva Primorja — proti Hrvatim i Slovenom, što je po- kazao i ovih dana odstupom iz službe jednoga našega druga.

Kod nas je sada, gospodo, pod upra- vom toga muža tako tužno stanje i toli težak položaj, da silidnoga nepamitno od- kad uživamo ustav. Doživili smo pod raz- nim vladami crnih danah, ali kakovi nam se apremaju pod sadašnjom vladom Pri- morja, takovih ne bijaše jošta. Dokaz su nam za to dnevna proganjanja i iztraži- vanja proti našim mužovom; sudbeni pro- gni, disciplinarno iztrage, odpušti iz služba, zastrašivanja i grožnje. Postupa se nepri- jateljski proti svećenikom i svetovnjakom kao nikad valjda do sada.

Mi Hrvati i Slovenci pratimo budnim okom sve to; mi bilježimo sve te činje- nice nekomu na rovaš. Mi ćemo se, go- špodo, proti tim spletkam oboružati, kako budemo najbolje znali, te ćemo dočekati one, koji nam o glavi rade, hladne duše, ali odlučno volje.

Prelazid na predmet ove rasprave, reči mi je gospodi predgovornikom slavna većine, da su na krivom putu, što obtu- žuju kotarske školske nadzornike radi lo- šega napredka u školi, i što ih crne jedino zbog toga, što vrše strogo i pravedno svoju dužnost. Ti nadzornici nisu po vašem sudu na svojem mjestu, jer da nepoznajju ta- lijanski jezik, te da neimaju smisla za na- predak u talijanskim školah. Ali te tvrdnje ničim nedokazaste, već se jednostavno obrarate na zaslužne mužove jedino radi toga, što nisu Talijani, što se drže pravice i zakona i što nisu vašim sliepim oružjem u borbi proti nama.

Tužid se na nadzornike, izuzimljete samo jednoga, i to poznatoga našega pri- jatelja ovdje u Poreču. On je bez dvojbe na svom mjestu, on je dika i ponos va- šega školstva, njegove škole moraju biti zaista uzor-škole. Ali svega toga nam nigdje neopomenuste. Poštovani Tamaro tužio se dapače na talijansku djecu, polazeću školu, koja zaborava u školi i govori, te neznaju u 8. ili 10. godini čitati, pisati ni govoriti. On je imao bez dvojbe na umu školu svoga kotara, jer je spomenuo izpiti, kojim je jur prisustvovao.

Sada vas pitam, gospodo, kako je to, da neima pravoga napredka bar u onih vaših školah, u kojih podučavaju učitelji vaši, odgojeni u talijanskom jeziku i duhu, na talijanskoj pripravnici u Ravoredu; na onih školah k tomu, koje nazivro kotarski školski nadzornik — ušena i mudra glava kako se kaže — od peto do glave Ta- lijana? Ja toga dolista pojmiti ne mogu. Talijansko škole, talijanski odgojeni učitelji, Talijan dušom i tijelom i nadzornik, pa uza sve to loš napredak, kao i u onih školah, koje nazivro mrzki nam nadzornici naše krvi. Iz svega toga nećete se, go- špodo moja, logično drugo zaključiti, nego da vas i u ovom pitanju vodi strast i mržnja do svega, što se kreći našim ime- nom, to da vam nije do prvoga napredka u školi, već do pukoga utrudništva; nu mi vas u tom nedemo slediti niti ćemo glasovati za predloženu resoluciju. (Istina je! tako je! na klupah manjino!)

Prijednik Olova odgovara Costan- tinu glede talijanske škole u Pazinu, da se nije moglo imenovati ravnatelja, pošto je obćinske zastupstvo za to mjesto pred- ložilo tri slavska učitelja. Vlatinomu ko- mesaru odgovara, da pozna školskoga nad- zornika, koj je neposoban, jer nepozna talijanski jezik.

Zastupnik Costantini nekriči ze- maljski odbor, već je želio upozoriti školske

oblati na to, da je talijanska škola u Pa- zinu već dvio godina bez ravnatelja.

Izviestitelj Bubba reče, da pošto imadomo podjeljeno škole u talijanske i slavske, valja da budu i nadzornici jedni za jedne a drugi za druge.

Zastupnik Tamaro pozvače nastrog svoj dodatak predlogu.

Zastupnik Costantini neželi, da se glasuje o njegovoj preporuci, već da bude samo u zapisniku saborježena.

Zatim je većina sabora prihvatila i- treću resoluciju.

Izviestitelj Bubba čita četvrtu reso- luciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da se dogovori sa o. kr. pokrajinskom škol- skom oblasti, da ova izviećuje kratkim putem o svih statističkih podatocih, tičućih se broja djece, obvezano polaziti školu i o pravom polazku pučke škole, to da poduzme za tim potrebito za vođenje re- dovitoga katastra pomoću pokrajinskoga računovodstva.“

Većina prihvatila ovu resoluaciju bez rasprave.

Izviestitelj Bubba čita zatim petu resoluaciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da se složii sa visokim ministarstvom bogo- štvoja i nastave o redakciji §. 37. pokra- jinskoga zakona od dne 30. novembra 1874. br. 30., te da predložii tako popravlenu zakonsku osnovu saboru na raspravu u budućem zasjedanju.“

I ovu resoluaciju prihvatila većina bez rasprave.

Izviestitelj Bubba čita šestu reso- luciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da upozori osobito na ovu činjenicu o. kr. pokrajinsku školsku oblast.“ zahtjevajuć ujedno, da se ukine pomoćna škola u Pomjanu sve dole, dok se ju nebudu moglo predati drugomu svećeniku, ili dok se ne- uvede redovitu školu.“

Zastupnik Tamaro reče, da mu se grusti govoriti o predmotu, al to čini radi istine i pravice. Neki siromašni otac bi- jaše odsuđen na 10 mjesaca tamnice kriv- njom župnika u Pomjanu, jer je taj otac prijatelj Talijana. To je polidica mržnje, koju goje nekogi svećenici slavenski proti Talijanom. Isus je oprostitio svojim mu- teljem, a novotički svećenik hoće da bude strogo kažnjen otac obitelji pošto ga je izazvao nedostojnim načinom.

Taj župnik nije se zadovoljio samo- tim, već je i sa oltara napadao Talijane, krateš ih kano krvoisice, lih v are, iz d a j i c e itd. itd. Ali to nebijaše sve. U zadnje vrijeme navajuju sa oltara sla- venski svećenici na Talijane, kano sa stvo- rove, koje treba progoniti na sve načine. Svećenici u Istri razpajuju najgovornije strasti bacajući pod noge milosrdje i dru- žiči se sa opakostju i lažju. Plod toga ješ divljačstvo seljaka, kojim nije više ništa sveo. Našlija, prkoši, zlobna oštećenja jesu na dnevnom redu. I jučer bijaše su- debna komisija, da razvidi u Trstu zlobno oštećenje na traju. Mi Talijani jesmo sada žrtve progona i divljačkih čina. Biskupi, političke oblasti i državna odvjetništva poru- či na sve to ruke. Pak so tuže, ako se gošp svećenika pozdravi sa žviždanjem. Izazivači izbjegnog uvijek, jer ih čuvaju „svete bajuneto vazda zaslužnog oružništva“. Šramota je za svećenike, što ih mora pra- titi oružništvo; šramota za biskupe, koji nisu kadri uzpostaviti red; šramota za ce- sarsku vladu, koja mora braniti nedostojno svećenike sa oružnici. (Bonissimo: sa klup- pah većine!)

Svomu tomu zlu treba tražiti lieka u sjemeništu u Gorici, gdje so neodgajaju svećenici, već politički agitatori.

Tomu treba dookčiti ustrojenjem po- sebnog sjemeništa za Istru, na što je jur sabor mišlio. Godine 1863. potaknuo je blagopokojni biskup Legat u ahuru pi- tanje osnutja konvikta u Kopru. Čita mo- tivaciju biskupovog predloga, kojega hvati- promada bijaše rodom iz Kranjske. Ako se pripodobi taj predlog sa odgovorom bi- skupa Glavinu na molbu trčanskoga magistrata, da se bolje providi za talijanske predike u Trstu — kolika je u tom razli- ka! Ovaj je činidki odgovorio, da neima talijanskih svećenika, te da si je sami pri- akribimo.

Konvikt u Kopru postoji, a sada treba ustrojiti sjemeništa i to čim prije u samoj pokrajini. (Dobro! dobro! na klupah ve- čine.)

Zastupnik Volarić reče na to: Bez da se svrtnem na posebni dogo- djak, kada ovdje gošpoda po navdri na svoj način iztudu, jer taj je sa naše strane

Da je tobaž župnik-šitelji u Pomjanu sa po- litičkih razloga oltara iz škole dva dečka. Op. Ured.

jur izpitani bio i dotaknuli smo se njega kod obćenito rasprave, želimo da nado- metnem koju, na odgovor onoga, što je netom izastio g. predgovornik Tamaro. On jadikuje na ustroj našega središnjega sjemeništa i pun tobože gorljivosti za slavu božju, skrbi da novi svećeniki naraštaj budo dobro odgojeni, uzdiše za posebnim sjemeništom u pokrajini. U to imo dakako navajava sabor Tridontinski i pozivlje se na ričii blagopokojnoga biskupa trčān- skoga, koji je izastio u ovom visokom sa- boru, akoprom od istoga gošpoda od većine od onda, dakle, predšastnjak današnjoj, istu bilo uvaženo. Što nam je g. Tamaro ovdje izpričevio, to vam je jezgra nekogih glasnika, koji su izašli u njegovom listu. Čudnovato je u ovakovih pitanjih to, da ljudi, kojim, kako volii naš narod smrdi isti tamjan, ljudi, koji nemare za crkvu, koji se nebrže zapovjedih crkvenih i ljudi, koji možebit ni u dojučem vazmu neče pristupit k izpovjedi i pričesti, kako bi morali, na jednom se toliko skrbe za do- brobit crkve, pa da se toliko tree i sa uzgoj svećenika, dočim svećenike priekim okom gledaju. Kad se liberalci služe ričiami crkvenih dostojanstvenika ili kad poka- zuju neobičnu težnju za dobrobit crkve, tad stalno nešto snuju pod izlikom po- štivanja prama crkvi, što nobi palo u prilog crkvi već iz česa bi oni mogli vriditi svoju osobnu korist ili postiči štogod, što bi išlo na uhar njihovoj stranki.

Ono, što nam je netom prošitao gošp. predgovornik, ono i ja podpišujem. Ono i mi želimo i stalno najviše leži na srdcu onih istih crkvenih dostojanstvenika, na koje on napada. Naši biskupi očevidno se tree imati dobre svećenike, tree so i koji više od njih za tim ide, da se noš mladji naraštaj kršćanski i u duhu crkve uzgoji, da so klerici kako valja pripreve u sjeme- ništih za svećenički stališ, da u koliko moguće imaju jih pod svojim okom, pođ svojom pazkom, da od njih dobiju valjano i reyno pomoćnike, kojim mora biti jedina želja i jedina svrha promicati dobrobit crkve, uzdignuti duševno i tjelesno puk, komu će biti predpostavljeni. Ono, za čim je težin pokojni trčānski biskup, to bi obje- ručke primio i njegov nasljednik, ko ga je predgovornik na najljopi način napao, to svaki dobar kršćanin i želi, al očevidno je, da je gospodi malo stalo do crkve, malo mare za dobar uzgoj svećenika. Oni jedino teže, da dobiju Talijane za sveće- nika, da se naš mladi naraštaj otudji na- rodu, iz koga je nikao, pa da putem sve- ćenika potalijaneću posvoama ovu našu ne- sretnu pokrajinu, te da im svećenici služe za odnarođiti puk i držati ga njima pod- ložna i prikovana. U svih pitanjih, što su došla na dnevni red u ovom zasjedanju, sa tim se ide na posvo očit način, kako da so uzdignu Talijani na škud našega puka, dapače da se izokreni naš jezik i da ako ikako moguće, so uništi naš narodni ob- stanak, da tako ova pokrajina dobije pove- obilježje talijanske. Za to postignut, treba udariti na naše svećenike, treba uništiti njihov ugled, treba jih ornit pred pukom i ujedno trit so, kako da ih se nudomjesti sa onakovimi, koji dišu i čute na talijanske i koji bi zlorabili svoju ugled i svoje uz- višeno zvanje u njihove sebično svrhe i na sator istoga stada, komu su predpo- stavljani pastiri.

Mi od naše strane želimo dobar i do- mnađ uzgoj svećenika, jer znamo, da takovi samo svećenici mogu koristiti crkvi i podići dobrostanje našega naroda, a vi tražite takove svećenike, koji da otudje narod, koji da ga potalijaneću i pokvaro, jer samo pokvarono erce može zanjekati svoju vjeru i svoju narodnost.

Gospodi od većine je prosto napadati svećenički stališ, dočim ako mi i najmanji ređemo, viče so odasvud na nas.

Ti čuli smo i u samom saboru krasan izraz „beastia!“

Zastupnik Jonko: Avita oultura! Zastupnik Mandić: Bašva dajo što ima!

Zastupnik Jonko: Tako je!

Zastupnik Mandić reče, da se je dotaknuo u generalnoj raspravi ove reso- lucije, nu biosno upravo navale poštova- noga Tamaro na naše svećenstvo u obće, a na volič, g. župnika iz Pomjana napose, sile ga, da uzme u obranu grđno povri- djenju časti i dostojanstvo našeg svećenstva, kojim činisa drugo mano — povrh običnih ljudskih slaboda, kojih so nije ričidilo. Ri- čidno svećenstvo eviata, van tu, da radi neumorno na duševnu i tjelesnu korist našega puka.

Poštovani Tamaro iztaknuo je nekako slavuđubitno, da je naš Spasitelj oprostito svojim mučiteljima i da bi ga svećenici morali i u tom nasledovati.

Na to odgovaram mu, da Spasitelj naš nije podučavao, da se pustimo zlostavljati na najbrutalnije načine od protivnika, pak da mu još sa to ljubimo skute i koljena. On nas nije učio, da se pustimo radi političkih hirah protivnika pribiti na križ, to mirno i pasivno podnašati najružniji nasilja. U ostalom, ja bi htio snati toga talijanskoga svećenika, koji nebi reagirao, kad bi se ga danomice najprostitijim načinom izazivalo.

Pokrovani Tamaro govorio je o dužnostih svećenika kano „Ex cathedra“, ali mu posao nevalja, jer je govorio biesno, atrastreno, kao što se zastupnik naroda nedolikuju. Odsudilo je slavensko svećenstvo u obće, dočim nije spomenulo ni rieđu svećenstva talijanskoga, kao da su to sve goli sveci, ili bar neđuži janjci. Mođu svakim svećenstvom imado zlih i dobrih iznimakah, ali on ne postaje nijednoga našega dobrog, dočim su svi talijanski valjani i uzorni.

Njemu je lahko govoriti ovdje proti našemu svećenstvu, koje se nemože braniti, a još laglje mu je pisati proti istomu strastvenim i pristranim načinom, jer se neboji poroto u Rovinju.

Sada je, gospodo, u modi, da se napada i naše seljačstvo radi tobožnjih izgredu, izazivanja, ošteđenja na tuđom imetku itd. itd. Pa što je istina na svemu tomu? Istina je to, da naši seljaci mirno više nepodnose, ako se na nje bezobzirno napada; da se napadnuti muževo brane i da se ne dođu više od nikoga nogama tlačiti.

Što je kazao častni Tamaro, da su naši kmoti počinili toliko škoda na tuđom imetku prigodom posljednjih državnih izbora, to je prosta, ničim nedokazana insinuiranja. Od svih tolikih tobožnjih zločina nemožete navesti niti jednoga zločina, dočim znamo mi za ošteđenja na vinogradih i maslinah, koje su počinili vaši pristaše, poznati jur sudbenici oblastim.

U ostalom političke bi oblasti — na koje se on pozivlje — kaznilo bez dvojbe najstrožije svakoga našega kmota, kojemu bi se dokazalo, da je nanio bilo komu i najmanju štetu. On se čudi i državnim odvjetnikom, što nevrše svoju dužnost, ali ja ga pitam, kako hoće, da postupaju proti zločincem, kad ovi nisu poznati. Neka se gospodin tužitelj potruđi, pak neka pohvata zločince i neka ja bar po imenu prijavi, pak će već državni zastupnici proti njima svom strogošću zakona postupati.

Krivi u dakle s jedno strane biskupi, što svećenici neplošu po notah porečke gospode, a političke oblasti i državna odvjetništva odgovaraju za zločino i proklevanja, koje počinjavaju nepoznate osobe.

Isti gospodin nije mogao od manje, a da se nezadane i o biskupa Glavinu, koji mu je bio drag i mio, dočim je bio u Poreču, dočim ga sada pogrdjuje i radi cinizma obiedjuje. Mođjutim znamo, da se presvietli biskup Glavina vrlo malo brine, što se ga ovdje neprisutna napada, kao što je malo mario, kad je isti gospodin u svojem časopisu na-nje navaljivao.

Što se tiče sjemeništa, koje bi se po njegovoj želji ustrojiti imalo u pokrajini za kojim da je uzdisao i blagopokojni biskup Logat, to mi je opaziti, da se mi ustrojenu pokrajinskoga sjemeništa nebi protivili, premda nas sadašnje sjemeništa u Gorici posve zadovoljava. Sjemeništa pako, kakovo sanja častni Tamaro, ne želimo u pokrajini niti igdje drugdje. On bi namo želio sjemeništa, u kojem bi se odgajali i postrji buoni a c e r d o t i t i, što je isto, kano i sadašnji koparski konvikt, u kojem se odgaja prinosi pokrajine, darovi obćinah i crkvah talijanska mladež. Takovo sjemeništa neželimo mi, a može naš gospodin Tamaro vjerovati, da ga nije želio ni prov. biskup Logat.

Ostirnu svoga govora okrenuo je isti zastupnik proti g. župniku V o d o p i v o u iz Pomjania, koji je sudu prijavio radi nasilja svoga župljana, koji bijaše radi toga tamnicom kažnjen. Uzoj je u obranu muža pokrvnena srca, a žigosao nemilosrdno svećenika, koji je branio svoju čast, dostojanstvo škole, dapače svoj život. Taj „mučenik talijanstva“ navalio je namo nasilno i oružanom rukom na školu, bacio dođje vrata i u pogibelj stavio život župnika-uditelja, jer mu ovaj nije hotio držati u školi do skrajnosti pokvareno djelo. Ovo je, gospodo, goša istina, a sve ostalo, što nam je pripričevado zastupnik Tamaro, jest bajka ili zlobna izmišljotina njegova ili njegovih dopisnika.

Kad je tomu tako, pitam vas, gospodo, da li je amio i mogao pustiti rečoni župnik ono divljačstvo nekažnjeno? Ja držim, da ga nema među nami, koji bi inače bio postupao, nego što je učinio onaj čestiti župnik.

Zastupniku Tamaru nemože u dušu, što se daju naši svećenici po raznih mjestih Istre pratiti oružnici. Njemu je sramotno, ako prato oružnici „svotimi ba ju o t a m i“ ono naše svećenike, kojim stavlja talijanska prosta i gospodstva fakara život u pogibelj. Meni se čini, gospodo moja, da je sramotnije što može u obće u današnjem vjeku do toga doći, da naše svećeniku-državljanu ni po bielom danu u mnogih talijanskih mjestih život obziedbiedjen. To je sramota, koja pada na vaš obraz i na one, koji vas slepo slede.

U ostalom gospodina Tamaro nije mario tražiti izvan Poreča svećenike, koji se daju pratiti žandari, da ih biesna svetina vaša nozlostavlja. Ta i mi zastupnici naroda s ova strane visoko kuće nismo sjegurni u „civiliziranom“ tobož Poreču u a r i e d biela dana pred vašom ruljom. U veđer pratili su nas, koji uživamo nepreviđivošć, i kojim se nobi amio niti vlas akovitij, prošlog zasjedanja oružnici oborunani do zubih iz sabora i u sabor u a r i e d grada Poreča. A i sada, gospodo, po bielom danu prati nas oružništvo i gradski panduri u sabor, iz sabora i kuđog do se ganemo.

To je grdna sramota i ružna ljaga na gradjanstvu slavnoga Poreča, koji pokazuje tim, da nije vredno ni dostojno imati zemaljsko zastupstvo u svojoj sredini.

Pošto je ova posljednja resolucija zadahnuta strahom i zlobno naparena proti nevinoj osobi, stavljam predlog, da se ide preko nje na dnevni red, inače ćemo mi glasovati proti njoj.

Franina i Jurina

Jur. Ti ki svo znaš, povij mi malo, kamo je stavia naš Kva svego tovara?

Fr. Ca neznaš, da ga je da nikamo na spolovinu, dok mu nebude sret rabil.

Jur. A s kim se sad pada?

Fr. Had od šjori prodaje, b a r i l a m se klanja, m a h a m e d u harto nosi, a za tartufa kupuje jaja, da se bolje tusti za puljekega pulića.

Jur. Tako ima pune ruke posla.

Fr. Vero da, jer kad je toliko gospodari, je i čuda posla, ma mi se para, da će još s tovarom „e r i s a t“ po selih i prodavat trako i konas.

Jur. Neka da, ter to je njegov pravi meštir.

Jur. Ča bi reč, da prorok višo ne hojera va podeštariju, prije je bia skoro više unutra lego doma.

Fr. Ca neznaš, da je jedanput ja tartufa na žgavot, a lačan kako je bia, se ih je pronajia, a od onda mu se tako gnjuje, da negredo više ni va podeštariju.

Jur. Sreća naša, da nobi bia nikad untra doša!

Različite viesti.

Njez. Veličanstvo cesarica i kraljica Jelisava bijaše prvih dana ovog čedna u cesarskom dvorcu „M i r a m a r o“ odakle se je odjeljala brzovlakom u Beč. Prejasa cesarica; doša je amo sa otoka Krfa, gdje je boravila dulje vremenu u svojem dvorcu.

Povjerenikom za politički kotar Volosko imenavala je banka „S l a v i j a“ g. dra. Andriju Stangora odvjetnika u Volosko na poslu posude. Tko bi dakle želio posudu od rečene banke u onom kotaru, naka se obrati na rečonoga g. odvjetnika.

Znancem i prijateljem našega dišnoga zastupnika na carevinskom vjeđu g. prof. Vjekoslava S p i n d i ć a javljamo ovim, da se on nalazi već od 26. aprila u Beču, tko ga u bilo čem traħa, neka mu piše u Beč, nipošto u Kastav, kako se to u zadnje doba često dogadja.

Plemeniti čin. Blagopokojni g. Š i m e M r a k o v i ć, svećenik, rođom iz Kornida na otoku Krku, sjetio se ja na smrtnoj

postelji naše „Bratvdičino“ ostavij njoj poručeno 25 for., koje nam je priposlao njegov ujak pok Marko M r a k o v i ć. Vriemu pokojniku nagradio taj plemeniti čin Svojevrijni strastuoka, a izmuđnji naši rođoljubi ugledali se u njegov primjer.

Glavna skupština „Slovenske čitalnice“ u Trstu obdržavala se u subotu sa objavljenim jur programom. U novi odbor bijahu izabrana sledieća gospoda članovi: predsjednik Ante Trudon; odbornici: Ivan Abram, dr. Fran Mandić, Ivan Mankoč, dr. Matej Pretner, P e r o s l a v P a s k i o v i ć - O i k a r g, prof. dr. Karol Glaser, Ivan Š a b e c, dr. Miha Trudon; zamjenici: dr. Gustav Gregorin, Josip Abram i Laacko Križ. Odbor se je konstituirao izabrav podpredsjednikom g. dr. Glaseca, tajnikom g. dra. Pretnera, a blagajnikom dra. M. Trudena.

Glavna skupština „Delavskoga poddruživa“ u Trstu obdržavat će se u nedolju 8. t. m. u 8 sata poslie podne u dvorani Mally (Via Torretta br. 16.)

Pošto će biti na dnevnom redu i tečka o promjeni druženih pravila, preporučamo našim radnikom, da mnogobrojno sudjeluju kod te skupštine.

Državni i zemaljski zastupnik g. Spindić padao je po dvorskom i sudbenom odvjetniku g. dru. Robertu Pattai-u pritužbu na o. kr. carevinsko sudišto proti o. kr. ministarstvu bogoštorja i nastave radi povriede političkih prava ustavnu mu zajamčenih. Ta pritužba tiskana je za ubavjest gg. zastupnikom u carevinskom vjeđu, koja se stvarju, kao jako ozbiljno, također bave. Odvjetnik navadja četiri politička prava, koja je po prof. Spindiću povriedilo. A ta su:

1. pravo slobodnoga izražaja mnijenja u medjah zakona (Čl. XIII. tom. drž. zak. od 21. decembra 1867. br. 142. C. Z.);

2. pravo imunitete zastupnika (Čl. XVI. tom. drž. zak. 21. decembra 1867. br. 141. C. Z.);

3. slobodna uporaba političkoga izbornoga prava u obće;

4. pravo naročito izraženo u §. 8. ustavne listine 21. decembra, 1867., kojim državni službenik izabran u carevinsko vjeđu, dobiva neomedjašen dopust.

Na sveti dodaje, da se odluka proti njemu protivu takodjer obveznim propisom i da se je formalno pogrešno postupalo. Sve to liipo razlaže i dokazuje rečoni g. odvjetnik. Mi čemo, kad nam bude prostor lista dozvolio, donieti tu pritužbu u prevodu u cielosti.

Iz Kanfanara pišu nam 29. aprila. Danas poslie podno izručismo hladnoj zemlji pok. T o m u V i d i ć a iz M r o z i n i. Glas o smrti njegovoj dirnuo je arca svega poštenoga pučanstva ovo i susjednih obćina. Pokojni bijaše čovjek triezan, mudar, kakvih se malo nadje među našimi obćinari i radi toga je bio štovan od svega, za našu stvar dobro mislećega puca. Vriemo bijaše neugodno, ali uzprkos tomu sproved bijaše dostojan.

Mrtvački krasio dišio je vienas, koga poklonise prijatelji nezahoravnomu pokojniku. Čestiti obćinari očekivahu, da će pokojnika pratiti na zadnjem putu obćinski savjetnici sa načelnikom, ali se ljuto provariše. Premda bijaše pok. T o m o mnogo godina obć. savjetnik, nije bilo vidjeti nij jednoga savjetnika, već je svu tu gospodu veiku i malenu zastupao obćinski s l u g a. Vidi se, da slavna gospoda ni po smrti neopostao, čim pokazuju ođto svoju finu kulturu. Jedan od njih si je gladio od radosti krasnu bradu, kad je čuo, da je V i d i ć u m r o, a jedan kornjol pak se je sasvim krećanski izrazio „o g g i b m o r t a u n a b o s t i a“! Što se može očekivati od ovakvih ljudi, leko svaki razuman sam dokud. Naša stranka izgubila je o pokojnikom mnogo vrlo mnogo. On bijaše trn u poti naših protivnikah, pak zato su mu izkazali tako liipo zadaju čast. Protivnici se veselo Trojnoj smrti dišni Tomo, ali mi ju šuboko žalimo to kličemo Tobi, koji si mnogo pretrpja za narod: semlja bila Ti lahka, a duši Trojnoj kraljestvo!

Iz carevinskoga vjeđu. U sjednici car. vjeđu dne 3. maja postavio je Čeh dr. P a o a c predlog, da se stvar zastupnika prof. S p i n d i ć a izruči imunitetnomu odboru, da ju izpita i u njoj čim prije izvjesti. Česi su htjeli metnuti taj isti predlog kao p r a s a n, al su za to bili usim njih same antivenim i njemački nacionalni. Poljaci i Niemci-ljevničari izrazili su se u svojih klubovih za predlog, ali ne za prošnost istoga. Konservativci izrekli su se takodjer u klubu proti prošnosti predloga, a reč bi i proti predlogu u obće. Predloga da nemogu niti kao prostoga

podpisati, al da će zanj glasovati — rekli su neki njih istoga dana u rečonoj sjednici.

U sjednici 29. aprila i u onoj 3. maja razpravljala se je zakonska osnova o poročim. O njoj ćemo posebno progovoriti.

Dne 4. maja razpravljao se predlog, da li se ima ministar pravosuđa metnuti pod obtužbu. — Predvidjalo se dakako, da će predlog zabačen biti; al govorilo je više govorinika, i sam ministar pravosuđa, jednom zagovornik česokoga državnoga prava. O tom drugi put više.

Sastanak prvaka stranke prava. Dne 27. pr. mj. sastale se na Rieči prvaci stranke prava iz banovine, Dalmačije, Istre itd. Priustvovalo je u svemu preko 80 članova. Dogovori trajali su dva dana, a obdržavani bijahu u stanu riečkog prvaka, odvjetnika B a r d i ć a. Zaključeno bijaše medju ostalim, da se u svih hrvatskih pokrajinah osnuju odbori za organizaciju stranke, da se izdade manifest na narod, da se vodi stranke dru. A Starčević prikaže kao dar palača u Zagrebu itd. Skoro svi članovi sastanka bijahu dne 28. u Opatiji na izletu, to posjetiv tamošnje društvo „Zoru“, upisavši svoja imena u knjigu gostova.

Iz Beča nam pišu dne 29. aprila u poslu zastupnika Spindića: U jučeršnjof sjednici zastupničke kuće zastupnik dr. P a o a c k je stavio prošni predlog, da bi imunitetni odbor imao izpitati u koliko je odgudom profesora Spindića povriedjen imunitet zajamčen zastupniku, to da bi donio predlog o načinu, kojim bi se taj imunitet dao štiti.

Poljski klub i Hohenwartov klub glasovali su proti ovomu predlogu, uzavij da se je Spindić obratio kraljevinskom sudu.

Spindić je sbilja uložio pritužbu na kraljevinski sud preko odvjetnika dra. P a t t a i - a, radi povriede političkih prava ustavom zajamčenih“. Ta prava jesu: 1. pravo slobodnog izražaja mnijenja u okviru zakona; 2. pravo imuniteta; 3. pravo da slobodno vrši svoje izborna prava; 4. pravo državnoga činovnika na bezuvjetni dopust, kad je zastupnik. (Vidi o tom viest „Iz carevinskoga vjeđu“.)

Zadušnice. Dne 30. aprila obdrževano bijahu u svih svietnijih mjestih i gradovih Hrvatske zadušnice za neumrle hrvatske junaka i mučenika, za bana Petra grofa Zrinjskog i za šurjaka mu Frana Kreta kneza Frankopana, koji su poginuli god. 1671 od krvničkog mača u bečkom Novomjstu. Slava mučeničkim velikanomu!

Iz Zagreba primili smo podulji dopis od redovitoga dopisnika, ali ga radi pomankanja prostora nemožemo danas tiskati. Priobudjemo pakto već sada, da će se izbori za hrvatski sabor obaviti dne 13., 14. i 15. junija, o čemu da su jur obaviešeno sve političke oblasti. Sadašnji sabor biti će sazvan na kratko zasjedanje još tečajem svoga mjeseca.

Čitamo naknadno u zagrebnčkih novinah, da je sazvan sabor za 12. t. m.

Iz Griznjana pišu nam 4. t. m. U zadnjem broju poročkoga listića čitamo izpravak našega g. načelnika, kojim pobija viest istoga listića, donošenu u predzadnjem broju, da nije bio još nijedan obćinar naše obćine odsudjen od tribunala u Rovinju.

Na taj izpravak izjavljvam g. načelniku, da nije bio dobro obaviešeno, ili da mu nisu poznati njegovi obćinari, koji bijahu u istinu u Rovinju sudjeni i kažnjeni. Tako se nalazi primjerice i sada u kaznioni u Kopru neki I v a n N o v a c o, stanujući u selu P o r o j u, dočrti sata daleko iz Griznjana. On spada pod župu i obćinu Griznjana, a odsudjen bijaše na dvie godine tamnicom sa javno nasilje.

Toliko na izpravak, kojega može i poređiti listić g. načelniku priobiti.

Nova elika prvaka stranke prava g. dr. A. Starčevića. Poznata zagrebnaka tvrdka g. P e t r a N i k o l i ć a dala je oleografijom izraditi vrlo krasnu sliku u bojah g. dra. Starčevića. Ta slika je visoka 68 cm, a široka 55 cm. Okvir izradjen po narodnih motjih širok 10 1/2 cm. vrlo je ukusav.

Preporučujemo štovateljom dišnoga Starina tu sliku, koja može biti na uros svakog stana. Slika stoji na odplatu pr. 15, a za gotov novac pr. 13.50. Tko bi ju želio od naših bližih čitalotja li prijatelja viditi, neka se potruđi u našu tiskarnu.

Iz Oprtlja pišu nam koncem aprila 1892. Upozorujemo ovim gospodina Ivana Z o n t u i čitavo obćinsko zastupstvo u Oprtlju, da su na 12. probloga mjeseca već minule tri godine od zadnjih izbora. Želimo dakle, da se stvar ne začeto odviše na dugo, nego neka g o s p. I v a n Z o n t a i sadašnje zastupstvo odmah raspisuje novo izbore kako to zakon hoće. Upozorujemo

na to i više oblasti a i naše ljude, da mi želimo imati za poglavare ljude, koji štogod svojega posjeduju.

Dodajemo još i to, da u ovoj našoj župi dosta težkoj i velikoj, ima već dulje vremena jedan svećenik, a morali bi biti najmanje dva. Ovdje bismo mogli spomenuti o tom mnogo stvari, ali za sada ćemo mudovati. Bog će pomoći — ufamo se, ako budemo složni i pametno ljude slušati.

Dugo vremena neima naša obdina ni ličnika. Zadnjeg ličnika imanom Barde, koji se pokazao po svojoj dužnosti prikloniti našim kmetom, odpravili su ga naglo. Imamo učitelja, ali ovaj poučava samo talijanski, dakle obostoji škola samo za građane, a poljani škole neimaju, prem ih ima valjda četiri puta više nego građana. Kapetanat u Poreču norao bi puku pomoći, inače će si pomoć sam, jer poljani su odlučili nemirovati dokle nedobiju svoje škole, koje ih po pravu idu. Rada bismo znati, šta će našemu kmetu neki glasoviti građani i neki zaslijepljeni Brđjani prigodom dojdućih izbora obećivati, da li će se uauđiti još i sada kazati nekim tužnim seljakom neka pisma, kojimi da će im činiti dati toliko jutara cesarske žume itd. Vidjet ćemo, koliko će uspjati ovakovimi lažmi i provaranji.

Seljako naše pak upozorujemo, da budu pripravni, da se složo svi oko poštenih i pametnih kolovodja, pak da si opet i ovimi izbori osvjetljaju svoje pošteno lice.

Našim kmetovom, koji traže na svoj posjed posudu, preporučamo opetovno, da se obrato na gg. odvjetnike u pokrajini i da se neklato budaava u Trst, Gospodi odvjetnikom pako stavljamo na eroo, da nastoje pomoći siromahom, jer se ovdašnji talijanski listovi rugaju, da su nekogi kmetovi u jednom gradu latre tražili opetovano pomoć kod našeg odvjetnika, pak da ju ipak nisu dobili.

Lutritjski brojevi

Dne 30. aprila.

Trst	1	0	89	74	72
Linc	85	57	12	87	81
Budapest	1	35	69	45	42

Dne 8. maja.

Prog	12	38	89	23	54
Hermanstadt	45	13	35	7	28
Lavor	72	7	18	55	63
Innsbruck	84	51	4	44	45

Zahvala.

Ganutim srecem radi gubitka našeg milog i nezaboravnog unuka, odnosno nećaka i rođjaka

Popa Šima Mrakovčića

toplo zahvaljujemo svim onim, koji bud kako nestadoše da nam ublaže težku bol našeg izranjenog srca. U ovom nenaknadivom gubitku zahvaljujemo osobito velenoćnom dru. Nikoli Fabijančiću, koji osobitom revnošću nije kratko svoga truda, e da nam našeg miljenika od nezale i pretrane smrti spasi i njegovo mukotrpno anđelskom strpljivošću protipljene boli ublaži. Zatim častnim Otcem rođavnikom Košljunarom, koji su dubom punim nabožnosti kripili našeg pokojnika. Naša vjeđita harnost presvjelom dru. Dinku Viteziću, dru. Dinku Trinajstiću, prečastnom dru. kanoniku Volariću, velenoćnim Vrbničkim svećenikom Petru Volariću župniku-dokanu, Jerku Grčkoviću, Mati Oršiću, Baru Grčkoviću, župniku na Puntu Ivanu Sparožiću, Nikoli Turatu u Krku, koji svi puni čuvstva i prijateljstva tješijahu u bolasti našeg pokojnika i udostojali se doći na sprovod. Imonita zahvalnost velenoćnom Anti Andrijiću, u, koji je predvodio, odpravio sv. misu i obrado sprovoda. Stovanim učiteljom Fuđić, Brozović, Matanić i svim prijateljom, koji izkazahu svoje sažaljenje i tažijahu našu nezrastivu bol, svima hvala i nezaboravna uspomena.

Kornić, dne 30. travnja 1892.

IVAN MRAKOVIĆIĆ, 93. to godišnji starac, djed.
Pop M. MRAKOVIĆIĆ, ujak
i cielekupna obitelj MRAKOVIĆIĆ.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalno tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Plazza della Caserma št. 2.
po 40 Kr., trdo vezan 60 Kr.

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of

NEW YORK

Najbogatije i najvršće osiguravajuće društvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajamnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siječnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonadna ostalim narodnim društvom.

Koli zakonita kuojia toli sve pričuve premija austrijskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Prinjeri. 21-26

polica, koje sada iziču

Prinjer br. 1.

Polica br. 44511 čituća se mješovitog osjaguranja za 10000 dolara (for. 25000) izičće sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjagurane svote od 10000 dolara također umiši prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju U B e č u, I. Lobkowitzplatz broj 1 Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Tinktura za želodec,

katere priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ u Ljubljani, Dunajska cesta je mekko uplívno, delovanje prebaranih organor urejajće sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje točno odprejće. — Razočija jo izdelovatelj v zaobjekih po 12 in voč staklonic. Zabožok s 12 stekl. valja gl. 1.86, x 55 stoki, 5 kg. teže, valja gl. 5.26. Poštino plaća naročnik. Po 15 kr. stakloničica razprodajajo se v svih lekarnah v Trstu, Iatri in na Goriskem. 18-25

Krasno uzorke šalje se zasebnikom budaava. Knjige za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Poručen i došing za visoko svedenstvo; pripisano trari za c. kr. činovničke uniforme; to za veterana, vatrogasce, sokolnše, livrčšne za biljard i igrače stolove, loden i nepromočne lovačke kaputa, trari koje se pero, plaid za mnike od 4-14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene trari nipošto jeftine cunje, štino ih posvud nudjaju, to jedva podnošo krojačke troškove, neka se obrati na

iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj. U mojem stalnom skladištu u vrednosti od 1/2 milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora nam ovistiti, da se od tako malenih ostataka i odrezaka nemogu poslati uzorko jer nobi u kratko blaga preostalo. Posudjaju li pojedine tvrdke odrazke to razumljivo li uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka. O d r e z c i, koji se prodavaju, zamjenjuju se li se posvud u v. c. Kod naručbe izraza navesti boju, duljinu i cijenju. Pošiljke jedino uz poštarsko pouzete, 24-0 preko 10 for. franko. 18-24 Dopisuje u sjemenom, mađarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francuskom jeziku.

Enrico Rovere & Co.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svjetiljka; staklene ploče, jednostavne prozire, i neprozirne, dvostruko i bojidšane. Zreala u velikom izboru. Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimsko svjetiljake uz ciono, koje se noplase konkurencije. Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivnarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajini bez carino. 47-52

LJEKARNA A. KELEK

nasljednici Rondolini utemeljena godine 1869. TRST, Via Riborgo br. 13.

Razprodaju slobodice osobitosti: Glasovite i prav. štastro iz Brošlje, Zoljoco an Chinom Malosi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elksir Cacea okripeljajući i probavljajući. Elksir China proti groznici. Anestrijsku voću za usta. Tekući sapun proti osobinam. Obično poznatu vođu kačrama i uštrčavanju kačrama. Kačicu proti potajnim bolestim. Indijku esenon, ljek proti tububoli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okripeljajući žudao Prašak za zube bijeli i ružičasti. Prašak ciparski bijeli i crveni itd. itd. 21-27 NB. Primaju se naručba za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz poručće.

5 do 10 gold.

gotovoga za salžka na dan broz kapitala in rizika ponuja neka moćna bančna hiša vaskatorama, ki se hoće baviti s prodajo postavno dovoljenih srečok in dravnih papirjev. Ponudbo je pošiljati pod „Loso“ na: Annoncen-Expedition von I. Dannenberg, Wien, L., Kumpfgasse. 1-10

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izišla knjžica

Roman Weissmann: O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liječenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u lekarni Karla Zanetti u Trstu. 10-5

Štrcaljke proti peronospori (mildevu)

sustav Candoo i drugih sustava imadomo uvijek na skladištu. Pošto se pako obokuju, da čo se listov tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu pojedničko, da se izvole naručbami čim prije oglašiti, da uzemognamo na vrijeme druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imadomo također izvrstne strojevo za sumpuranje žvrate i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudak.

Cijene su isto kano i prošlih godina, prom su jedni i drugi strojevi savršeniji. Candoo-va štrcaljka sa ovom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumpuranje for. 5

Preporučamo se također za druge vrsti strojeva i za sve što na isto apada.

Živie i drugi 4- Trstu, ulica Zonta br. 5

Obavlja naručba točno te odprema prasto poštarline

Velečastnome svećenstvu

podpisani so uljudno preporučuje za izrudbu svakovratnog crkvenog posudja, iz čistoga srebra, alpaka i unjedovine, kao: pakaznica, kaleža, čestitčnjaka, svećnjaka, svjetilnica itd. itd. u najnovijih i liopih oblicih a po najnižoj cijeni.

Stare predmete popravljaju te ih kroz žg. a j posebruje i pozlađuje.

Na zahtjev šalje ilustravane cionike odani 9-24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručba točno te odprema prasto poštarline

Znatno obaljene cijene

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisanom silom. Zamajčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica. Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojevo za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za treljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. Štrcaljke za trsjje „Syfonia“ izrudjaju jedini tvorničari

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljudjeljkih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje budaava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na pošticanje.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vladoe 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 11-52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka: Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov: Janja, vrlju tega je v komunikaciji z vami munit in vsemi društvi: in kjerkoli so oglasio postajki, glodati će na to, da ne bude trošili za čakanje, ampak poslao se jih bovo tako v oni kraj, od koder najpogopj odide parobrod, pripločuće jih anmo takim društvom, koja skrbje za dobro hranu na parobrod. — Janči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povratno so stroški, ako so zakasni po krivici agencija, t. j. ako ne prišlo o pravom času v dočelno mesto, valed tega, ker se je agencija smislila v računjanju, koliko časa traja železnička vožnja all pa, da ni voč prostora na parobrod. — Kur imamo agenciju v New-Yorku drugo agenciju za spedičije po raji Severni Ameriki, izdajala bude reška milijalka karte po najnižij ceni za vsako mesto v Severni Ameriki. Za vsako odrođeno mesto izdava ta agencija vozne karte. Gori omenjena agencija daje pojanila glode ceno, kakor glode dnora in mesta odhoda. Preskrbije zaštoje za priljago in blago za vsako mesto, po morju all po kopnem. Zavezuje se polvodovati o vsaki stvari, koja bi se bila morla izgubila all porabila po poti v Ameriko all kam drugam.